

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RYBIČKA Z PAPÍRU

Popis aktivity

Výpočet obsahu obrazce užitím integrálního počtu.

Předpokládané znalosti

Elementární funkce a jejich grafy, řešení kvadratické rovnice, vlastnosti navzájem inverzních funkcí, určení obsahu obrazce užitím integrálního počtu.

Potřebné pomůcky

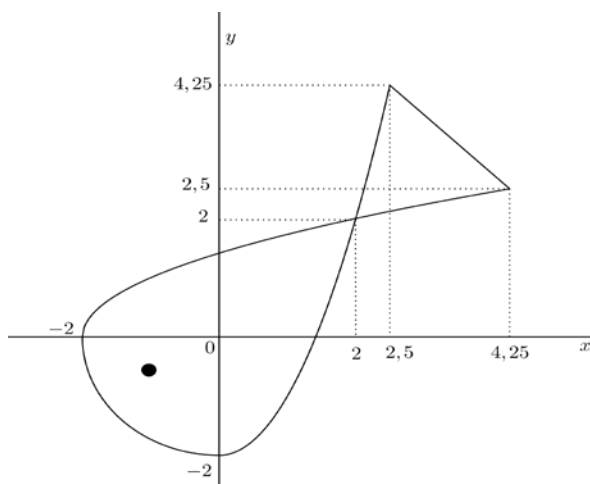
Kalkulátor

Zadání

Vypočítejte spotřebu papíru na výrobu „rybičky“, jejíž tělo je omezeno grafy funkcí $f: y = \sqrt{x+2}, x \geq -2$, $g: y = x^2 - 2, x \geq 0$, obrys hlavičky je čtvrtkružnice se středem v počátku soustavy souřadnic a poloměrem $r = 2$, ocas je částí přímky o rovnici $y = -x + 6,75$.

Možný postup řešení, metodické poznámky

Načrtneme si obrázek „rybičky“ v soustavě souřadnic.

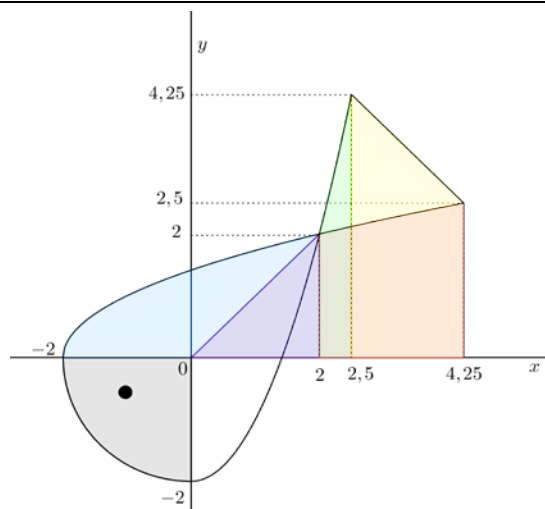
Pro výpočet obsahu rozdělíme „rybičku“ na tři části – hlavička je čtvrtkruh o poloměru $r = 2$, jeho obsah je π . Tělo se skládá ze dvou částí souměrných podle osy 1. a 3. kvadrantu (jedná se o grafy navzájem inverzních funkcí) a ocas pro potřeby výpočtu rozdělíme na dvě části.

Nejprve musíme určit souřadnice průsečíků grafů jednotlivých funkcí. Řešíme tedy rovnici

$\sqrt{x+2} = x^2 - 2$. Můžeme řešit umocněním a převedením na rovnici čtvrtého stupně, ale vidíme i na základě sestrojených grafů, že existuje jediné řešení této rovnice a to $x = 2$.

Pro souřadnice okrajů ocasu stačí vyřešit jednu z rovnic $\sqrt{x+2} = -x + 6,75$ nebo $x^2 - 2 = -x + 6,75$, protože opět můžeme využít vlastností inverzních funkcí. Řešíme-li druhou rovnici - tedy kvadratickou rovnici $x^2 + x - 8,75 = 0$, dostaneme kořeny $x_1 = 2,5$ a $x_2 = -3,5$. Záporný kořen vzhledem k podmínce nevyhovuje. Okraje ocasu jsou tedy body o souřadnicích $[2,5; 4,25]$ a $[4,25; 2,5]$.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tedy obsah $S = \pi + 2 \left(\int_{-2}^2 \sqrt{x+2} dx - \int_0^2 x dx \right) + \int_2^{2.5} (x^2 - 2) dx + \int_{2.5}^{4.25} (-x + 6,75) dx - \int_2^{4.25} \sqrt{x+2} dx$.

Pro výpočet $\int_{-2}^2 \sqrt{x+2} dx$ využijeme jednoduché substituce (změníme meze) a dostáváme

$$S = \pi + 2 \left(\left[\frac{2t\sqrt{t}}{3} \right]_0^4 - \left[\frac{x^2}{2} \right]_0^2 \right) + \left[\frac{x^3}{3} - 2x \right]_2^{2.5} + \left[-\frac{x^2}{2} + 6,75x \right]_{2.5}^{4.25} - \left[\frac{2t\sqrt{t}}{3} \right]_4^{6.25}$$

Po dosazení a výpočtech pomocí kalkulačky dostáváme pro obsah S přibližnou hodnotu 12,2. Na výrobu papírové rybičky budeme potřebovat asi 12,2 papíru (v odpovídajících jednotkách).

Doplňkové aktivity

Konečný výpočet mohou žáci provést sami a navzájem se zkontrolovat. Je možné obrázek „rybičky“ rozdělit i jiným způsobem.

Obrazový materiál

Dílo autora